

AUTONOMIE & DIRECTE ACTIE

AUTONOME ARBEIDERS-STRIJD BUITEN DE VAKBONDEN

Inhoud

Voorwoord	3
Zelf-Organisatie, Strategie en Arbeidersmacht	4
Over het opzetten van Raden op de werkvloer	7
Strijdmogelijkheden buiten de vakbond	11
Arbeiders- en Studentenstrijd in Italië: 1962-1973	16
Een interview met arbeiders bij FIAT	20

Voorwoord

“Directe actie is een begrip dat zo duidelijk is, zo transparant, dat het zichzelf al uitlegt door uitgesproken te worden. Het betekent dat de arbeidersklasse, in constant verzet tegen de bestaande orde, geen hulp van 'buiten' verwacht maar haar eigen condities van de strijd bepaalt en naar zichzelf kijkt voor haar actiemiddelen”

- Emile Pouget

Dit boekje is een uitgave van de Anarcho-Syndicalistische Bond (ASB) en bevat verschillende artikelen en interviews over autonomie en directe actie, over arbeidersstrijd buiten de vakbonden. Directe actie is, zoals de naam doet vermoeden, actie zonder enige vorm van bemiddelaar tussen degenen die de actie ondernemen en het doel van de actie. In plaats van op onze knieën te gaan voor vertegenwoordigers, bureaucraten en politici om 'veranderingen' voor ons door te voeren betekent directe actie het zelf realiseren van deze zaken. In een samenleving beheerst door de heersende klassen, de bazen, de politici, de bankiers, is alles wat we kunnen bereiken dat wat we met onze collectieve macht van hen kunnen afdwingen.

Directe actie is de natuurlijke uiting van autonomie, van de klassenstrijd los van de valse illusies van het parlement en de vakbondsbureaucraten. In een tijd waarin de economie steeds verder gedecentraliseerd raakt, de sociaaldemocratische verzorgingsstaat en het polder model steeds verder afgebroken worden en de vakbonden niet langer kunnen verhullen dat het tandloze leeuwen zijn is het belangrijker dan ooit om vormen van strijd te vinden die niet knielen voor de bazen en bureaucraten. Vormen van strijd bestuurd door onszelf, van onderop en langs de libertaire principes van autonomie en solidariteit.

Het is daarom ook belangrijk om te leren van de ervaringen van kameraden in het buitenland en van het verleden. Dit boekje bevat een aantal artikelen van de Zweedse autonomistische groep Kämpa Tillsammans waarvan de leden jarenlang in flexbanen werkten en vormen van effectieve strijd buiten de vakbonden ontwikkelden. Ook bevat dit boekje een tekst over de ervaringen van opstandige arbeiders in de (nu zelfbestuurde) Zanon fabriek in Argentinië rond 2001 waar een combinatie van het opzetten van raden op de werkvloer en militante straatblokkades hun eisen afdwongen. Als laatste zijn er twee teksten uit de Italiaanse *“Hete Herfst”* begin jaren '70 waarin arbeiders zich massaal gingen organiseren buiten de vakbonden om en een compromisloze praktijk van directe actie ontwikkelden die zich uiteindelijk, in de jaren rondom 1977, zou ontwikkelen tot een grootschalige insurrectie. Laten we leren van deze ervaringen en hier lessen uit trekken voor de toekomst.

“Sinds de dag dat een persoon de criminele mogelijkheid had om de arbeid van een ander uit te buiten, sinds die dag heeft de uitgebuitene instinctief geprobeerd om zijn heerser minder te geven dan van hem geëist werd. Op deze manier voerde de arbeider onbewust sabotage uit, een demonstratie van het ononderdrukbare conflict tussen Kapitaal en arbeid.”

- Emile Pouget

Zelforganisatie, Strategie en Arbeidersmacht

In deze korte tekst vertelt Kim Müller over hoe Kämpa Tillsammans strijd op de werkvloer als centraal ziet en over hun strategische kijk op *'faceless resistance'* en zelforganisatie.

Zeven lange jaren

Zo'n zeven jaar geleden schreven een aantal collega's en ik onze ervaringen op over de strijd bij de bakkerij waar we toen werkten. Persoonlijk was dit voor mij het begin van een meer vooruitziende blik op langetermijn werk in klasse- en politieke organisatie.

Hoewel sommigen van ons (vooral de leden van Kämpa tillsammans!) al veel met deze vragen geworsteld hadden was de publicatie van de eerste teksten een stap in de politieke arena. De publicatie kam vrij snel na de rellen tijdens de EU-top in Gothenburg en werden ontvangen met een mix van enthousiasme en twijfel. Sommige zagen het als een noodzakelijke "terugkeer" naar ons dagelijkse leven en anderen waren verbaasd over onze weigering een politieke positie in te nemen over de vakbonden. Ze begrepen het niet dat we onze vakbondspositie baseerden op de belangen van de arbeidersklasse en niet op een motivatie om de een of de andere politieke groep te bevoordelen.

Aan de andere kant werden onze teksten vrij goed ontvangen door enkele vakbondsactivisten van LO (LandsOrganisationen, de sociaaldemocratische vakbond) en de SAC (Sveriges Arbetares Centralorganisation, de anarcho-syndicalistische vakbond) die onafhankelijke strijd van de arbeidersklasse als centraal zien.

De strategie vormt het strijdplan en haar doelen bepalen de individuele conflicten die tot de doelen leiden. Dit betekent dat de strategie de verschillende operatie uiteen zet en de individuele conflicten opneemt in de strategie.

- Von Clausewitz

De andere Arbeidersbeweging

Toen we onze eerste teksten over ons werk schreven waren we niet bekend met het concept “*militanten onderzoek*” maar we waren toen al geïnteresseerd in die politieke stromingen die de strijd van arbeiders zelf centraal stelden en we lazen al snel over wat kameraden in Italië, Frankrijk, de VS en Zweden hadden meegemaakt. We herkenden onszelf in de strijd van voorgaande generaties waar we over lazen en we identificeerden onszelf met deze eerdere arbeiders die in vergelijkbare onzeker werkomstandigheden leefden en zich toelagden op de compromisloze klassenstrijd. Op deze manier zagen we onze geschiedenis en onze historische voorgangers zowel in tekst als in strijd.

Toen we ons op de werkvloer tot de vakbond wilden richten voor hulp besloten we dit niet te doen en in de plaats daar van zelf aan de slag te gaan, buiten de vakbonden om, om gezamenlijk met onze collega's te strijden. Het was toen makkelijk om te zien dat er een “andere” arbeidersbeweging was buiten de officiële om. Wij en onze collega's waren de flexwerkers die druk uitoefenden door sabotage, onze lonen verhoogden door dingen mee te nemen en onze werkuren verminderden door ‘*go slow*’ acties.

‘Faceless resistance’ is een overwinning in zichzelf: een strijd zonder zelfbenoemde vertegenwoordigers leidt niet zozeer tot overwinning maar is zelf een overwinning. Als ik een half uur eerder bij m'n werk weg ga dan zou moeten, iets wat we vaak doen, heb ik al gewonnen door mijn eigen werkdag te verkorten. Mijn doel is al verwezenlijkt en een gedeeltelijke overwinning is al behaald. Natuurlijk ontspringen hier nieuwe doelen en situaties uit. Maar het belangrijke aan ‘faceless resistance’ en zelforganisatie is dat het middel een doel wordt. Het is dan ook een totaal ander type strijd dan de bemiddelde strijd met vertegenwoordigers, ze heeft niet zozeer een doel maar is een doel op zichzelf.

- Marcel

Deze strijden en handelingen, die het management direct raakten en onze levens direct verbeterden gingen we ‘*faceless resistance*’ noemen, bij gebrek aan een betere naam. Dit was tijdens een periode waarin de linkse beweging, onze politieke omgeving, de werkvloer als een relatief “rustige” en “vreedzame” omgeving zag, in sterk contrast met hoe wij onze eigen werkvloer destijds meemaakten. Ik ben nog steeds van mening dat de klassenstrijd iedere dag gevoerd wordt en vrede hierin niet mogelijk is zolang het kapitalisme bestaat.

De partij, de vakbond, de diverse linkse groepen, etc. zijn manieren om te organiseren met overwinning of verlies als gevolg. Faceless resistance is zelf de beweging, zelf de overwinning...

- Marcel

Het concept van faceless resistance is een manier om die strijdmethodes te beschrijven die arbeiders toch al dagelijks gebruiken. We benadrukken vaak het tactische in deze methodes, vooral in de vorm van “*de politiek van kleine stapjes*” waar je samen strijd en later een grotere strijd aankan omdat je elkaar beter leert kennen en vertrouwen.

In de eerste werkvloer rapporten beschreven we hoe arbeidersgroepen werden opgebouwd door strijd en hoe de leden elkaar ondersteunden. In latere teksten, bijv. *“Proletarisch Management”* schreven we in meer detail over hoe deze groepen werden gevormd. Een van de dingen die we bleven benadrukken was dat ongeacht je mening over de rol van de vakbonden, iedere succesvolle strijd op de werkvloer voortkwam uit solidariteit tussen collega's, uit een sterke arbeidersgroep.

Het is een feit dat alle vormen van arbeidersmacht ontstaan uit zelforganisatie. Vertegenwoordigers van alle soorten en maten hebben nooit iets kunnen doen zonder de “boze zwarte man met een Molotov achter me”. (Dit citaat refereert aan een quote van Martin Luther King Jr. die vermeldde dat hij alleen effectief was zolang de boze zwarte man met Molotov achter hem stond. Hiermee bedoelde hij dat het niet de vertegenwoordigers zijn die een strijd maken of breken.) Iedere organisator van alle soorten zal deze zelforganisatie proberen te gebruiken voor hun eigen vakbond, partij of organisatie. Wij zijn van mening dat het de zelforganisatie zelf is die verspreid moet worden.

-Raven

Zelforganisatie als strategie

Voor velen van ons die strijd voeren op de werkvloer waren deze argumenten genoeg, mensen begrepen wat we bedoelden. Maar tegelijkertijd vonden we dat het niet genoeg was om alleen uit te leggen waarom ze arbeiders zelforganisatie als centraal zagen in de langetermijn ontwikkeling van de klassenstrijd. Ik overtuigd dat de klassenstrijd de dominante strijd in de maatschappij is en dat de meest heldere uitdrukkingen daarvan op de werkvloer plaatsvinden. Deze overtuiging is niet slechts gebaseerd op het feit dat daar de dagelijkse strijd en uitbuiting plaatsvindt maar ook dat het daar is waar we de gemeenschap kunnen vinden waar we gezamenlijk mee kunnen strijden.

Als we serieuze en permanente verandering in deze maatschappij willen zal dat gebaseerd moeten zijn op de strijd tegen de loonslavernij op de werkvloer. Uit concrete ervaringen van collectieve strijd samen met collega's en burens zijn we tot de conclusie gekomen dat de enige realistische mogelijkheid om verandering te krijgen in deze maatschappij gebeurd door zelfgeorganiseerde arbeidersstrijd.

Dus wat wij doen, de strijd en het opschrijven en verspreiden van onze ervaringen, is iets dat voorbij het microniveau van de individuele werkplek gaat. Het is onderdeel van het versterken en opbouwen van de “andere arbeidersbeweging”, de enige beweging die serieuze verandering in onze maatschappij kan brengen. De zelforganisatie van de arbeidersklasse is niet slechts een tactiek om onze directe behoeftes te realiseren maar ook een strategie, een algemene en langetermijn strategie om onze macht als klasse te vergroten en om uiteindelijk de klassenmaatschappij af te schaffen.

Over het opzetten van raden op de werkvloer

Een kort fragment uit de vertellingen van enkele arbeiders in de tegelfabriek Zanon in Argentinië. Raul, een keramiekbewerker vertelt hoe arbeiders het recht om massavergaderingen onder werktijd te houden afdwongen en andere arbeiders vertellen hoe die strijd zich later onder invloed van omstandigheden zou ontwikkelen tot een veel grotere serie conflicten. De fabriek zou later bekend worden na de bezetting in 2001 toen de arbeiders haar onder zelfbestuur plaatsten. Wat dit verhaal aantoont is hoe het opzetten van horizontale structuren, buiten de bestaande structuren om, helpt militante strijd op de werkvloer te organiseren en coördineren via zelforganisatie.

Raul: Eerst ontmoeten we collega's buiten de fabriek, om bier te drinken en wat te voetballen. Dit is hoe het begon. Toen veranderden de dingen buiten. De arbeiders begonnen zich te verzetten. In Neuquén begonnen de eerste landelijke protesten tegen de werkloosheid in 1996, in de provincie Cutral, slechts een paar kilometer hier vandaan.

Deze protesten hadden een impact, zelfs binnen onze fabriek waar alles onder de strakke controle van het management stond. Dingen werden bediscussieerd, meningen verschilden: van de gebruikelijke praatjes dat onrust slecht was, dat deze mensen alleen maar lui waren en alleen maar van de overheid wilden plukken zonder te werken tot de mening dat ook zij onderdeel waren van de arbeidersklasse en dat hun strijd ook de onze was. In die tijd zat het oude vakbondsbestuur nog op haar plek en was er geen enkele actie, niet eens een verklaring.

Het was uiteindelijk een combinatie van twee dingen: ten eerste dat wij de eerste stappen zetten, ten tweede dat de situatie in de fabriek begon te veranderen. Hoewel we nog maar een kleine groep waren begonnen we mee te lopen in de demonstraties van de leraren, van de werknemers in de publieke sector en van de werklozen. In het begin waren we maar met twee, drie of soms vijf mensen. Twee kerels die een spandoek omhoog hielden en niemand die er achteraan liep. Maar we zeiden: we zijn er in ieder geval bij. We vertelden collega's in de fabriek over deze zaken en spraken ook met kameraden. In de fabriek namen we de ruimte om op z'n minst onze bijeenkomsten te houden en dat was een moeilijke klus. Het management bedreigde ons, er zouden juridische stappen ondernomen worden. De vergaderingen waren verboden en alleen toegestaan in het vakbondsgebouw buiten de fabriek en na werktijd.

Juridisch gezien was dit controversieel. Alles wat we toen bereikten, bereikten we alleen omdat we de regels braken, het was een lange strijd om de massavergaderingen te kunnen houden.

We begonnen eerst door de lunch-pauze, die een half uur duurde, in de kantine te gebruiken. Iedere ploegendienst hadden we een half uur en dit gebruikten we dan ook. Mensen hadden geen gezamenlijke pauzes en terwijl sommigen pauzeerden onderhielden anderen de machines. Toen we eenmaal onze zaken op orde hadden eisten we gezamenlijke pauzes, een klap voor het management dat juridische stappen ondernam. Het afdwingen van een gezamenlijke pauze was onze eerste overwinning, het lijkt niet veel achteraf maar het was een enorm success. Daarna hadden we vergaderingen van een uur of langer als de agenda dat vereiste. Deze vergaderingen waren toen al onderdeel van de bredere strijd.

De arbeiders begonnen zich te verzetten tegen de pesterijen, die gebruikelijk waren bij Zanon. Het management voerde druk uit door flexibele, tijdelijke contracten te gebruiken. Maar tijdens de strijd tegen deze druk ontdekten de arbeiders een legale clausule waarin stond dat een kopie van de beëindigde contracten naar de vakbond gestuurd moest worden. Aangezien dit niet gebeurd was werden de beëindigingen van de oude contracten onwettig verklaard en werd er geëist dat de kameraden een vast contract kregen, iets wat ze met een walkout afdwongen. De eerste staking vond plaats in Juli 2000, na de dood van de 22-jarige Daniel Ferras, die aan een hartaanval stierf in de fabriek omdat de eerstehulp infrastructuur was wegbezuinigd. Na negen dagen staken dwongen de kameraden een herstelling van de medische infrastructuur af.

Rosa: De vonk van onze strijd was de dood van Daniel. Hoe kan het dat zo'n bedrijf het geld niet zou hebben voor medische voorzieningen!? Als je jezelf wel eens ziek meldde stuurden ze zelfs een dokter naar je huis om te kijken of je wel echt ziek was. Daar hadden ze wel het geld voor! Er waren ongelukken voor Daniel's dood. Een kameraad viel op de molens en werd tegen de muur gesmeten, hij raakte hierdoor verlamd.

Ana: Toen Daniel stierf stopten we de productie. Hij stierf wegens een gebrek aan medische hulp. Destijds werkten daar 600 mensen, denk ik. De dokter bleef slechts twee uur en de kerel verantwoordelijk voor de eerste hulp wist niet wat hij moest doen. Er was geen zuurstofapparaat. Ze belden een ambulance omdat ze dat nodig hadden. Toen de ambulance er eenmaal was, was het al te laat.

Raul: We begonnen hier te werken op basis van vier opeenvolgende contracten, ieder van zes maanden. Als je overuren weigerde werd je ontslagen. Als je een ongeluk had of als je ziek werd, werd je ook ontslagen. De fabriek was opgericht tijdens de dictatuur en er heerste een despotisch regime binnen. Iedere groep die ook maar iets met politiek te maken had, had geen schijn van kans. Een politieachtige 'vakbond' die trouw aan het bedrijf was had de touwtjes in handen. Van buitenaf leek het een privilege om in deze fabriek te werken. De eerste zes maanden waren de ergste van heel mijn werkzame leven en ik begon te werken toen ik elf was. Allereerst was ik geschrokken van de machines en hun oorverdovende lawaai, waardoor je moest gillen om iets te kunnen communiceren. De helse werkplek leidde tot veel ongelukken, vooral aan je handen. En als je dan een ongeluk had was het altijd je eigen schuld. Ze brachten je dan naar het kantoor en maakten je helemaal af. Als je daar dan op in ging werd je ontslagen.

Ze lieten ons dubbele diensten draaien, zestien uur van zes uur 's ochtends tot tien 's avonds. Voor zes maanden heb ik vrijwel geen dag vrij gehad. Vanuit ieder oogpunt was deze tijd verschrikkelijk. In de fabriek lieten je eigen collega's je harder werken omdat ze een productiviteitsbonus wilden. Je eigen collega's zeiden dan: *"de productie is laag omdat deze kerel niet goed werkt"*. Er was een extreme druk en ik denk dat het subversieve werk wat ik toen in de fabriek heb gedaan het meest revolutionaire is wat ik ooit heb gedaan.

Na de staking als gevolg van Daniel's dood begon het management een bankroetprocedure. Het wilde van haar rebelse werknemers af. De lonen werden vaak niet op tijd betaald en de arbeiders ontvingen vaak niet alles. De kameraden geloofden de werkgevers die klaagden over de 'crisis' en het 'bankroet' niet, ze konden zien hoeveel dozen tegels de fabriek verlieten en ze eisten dat de boekhouding openbaar werd gemaakt. Na enkele korte stakingen begon de 34-dags staking om onbetaalde lonen alsnog uitbetaald te krijgen in Maart 2001. De arbeiders zetten een tentenkamp op voor de fabriek en overleefden op basis van voedseldonaties.

Rolando: In het verleden was er geen situatie in Argentinië zoals vandaag. We gingen de straat op, barricadeerden die en gingen rond met een kan om voedsel te collecteren zodat we wat te eten hadden. We gingen de barrios (volksbuurten) in en de mensen daar hielpen ons heel erg. We reden in een busje van huis naar huis waar we om voedsel vroegen en dat onder de kameraden deelden. We deelden pamfletten uit op straat en collecteerden geld. Ik ben nooit een vakbondsactivist of zoiets geweest. Ik was altijd een gewone arbeider maar ik vond deze activiteiten juist en heb me er bij aangesloten.

Manotas: Het conflict duurde 34 dagen en was het eerste waar ik aan deelnam. Voor mij was het het moeilijkste van allemaal. Het was enorm koud en waaide en regende veel. We hadden geen voedsel en geen geld. Tijdens de vergadering vormden we onderlinge commissies, ik zat in de commissie die door de barrios ging. Anderen maakten het conflict bekend in het hele land. Onze taak was het om pamfletten te geven en voedsel te verzamelen, om het probleem uit te leggen en een beroep te doen op hun solidariteit. Iedere dag kwamen we terug met een auto vol voedsel. Iedere kameraad kon op z'n minst een zak mee naar huis nemen omdat er toch geen geld was. We richtten een stakingskas op maar daar ging alleen kleingeld in. Het was een moeilijke tijd.

De arbeiders namen de methodes van de piqueteros, de strijdende werkelozen, over. Ze blokkeerden cruciale toegangswegen in Neuquén, wat tussen twee rivieren ligt. Ze blokkeerden de brug met de aangrenzende provincie Rio Negro.

Manotas: Iedere dag gingen we de stad in en blokkeerden we de wegen. In het deel van de stad waar de banken waren blokkeerden we alle straten. Het was ons doel om de overheid te laten ingrijpen want die deden niks. Op een dag besloten we om de brug van Neuquén te blokkeren. Dat was de grootste zet die we konden bedenken. We gingen met z'n allen en blokkeerden de brug om acht uur 's ochtends. Om zeven uur 's avonds stuurden ze ons een boodschap dat een bijeenkomst met de arbeidscommissie plaats zou vinden en dat het bedrijf wilde onderhandelen. Om elf uur die avond kondigden het bedrijf en de provinciale overheid, die uiteraard aan de kant van het bedrijf stond, aan dat de uitstaande lonen betaald zouden worden. We bereikten waar we voor hadden gevochten en daar waren we trots op. We vierden het tot drie uur 's ochtends voor het stakingskamp.

Toen gingen we weer aan het werk. In Juni en Juli begon het bedrijf weer over hoe slecht het wel niet ging met de verkoop. We wisten dat het bedrijf iedere maand 500,000 m2 verkocht en dat het miljoenen dollars verdiende. Maar ze hielden vol dat ze geen geld hadden. We hadden tijdens een van de vergaderingen besloten dat we onmiddellijk gingen staken als de lonen niet zouden worden uitbetaald. En dat was wat er gebeurde, op 1 Oktober was er geen geld. We stopten de productie en dachten: de laatste keer duurde het 34 dagen, nu misschien twee maanden. We herhaalden dezelfde acties van de 34-dagen staking. We verzamelden voedsel en maakten het conflict bekend. Een hele hoop organisaties ondersteunden ons. Kameraden zoals jij waren geïnteresseerd in de strijd, maakten het bekend en hielpen ons een hele hoop.

Toen Zanon de ovens uitzette zagen de arbeiders dat als een teken van de onmiddellijke sluiting van de fabriek. Ze begonnen de bezetting in Oktober. Door een gerechtelijk bevel tegen Zanon wegens een illegale lockout werd de eerste ontruiming ongeldig verklaard. Aan het eind van November stuurde Zanon ontslagen brieven naar alle 380 arbeiders. Op 30 November organiseerden ze een woedende demonstratie naar het provinciehuis en verbrandden daar de brieven. Dat gebouw brandde ook bijna af. Een harde achtervolging door de stad begon en negentien arbeiders werden gearresteerd. Maar ze hadden de steun van de lokale bevolking allang gewonnen. Diezelfde avond trokken 3,000 mensen door de straten en de arbeiders werden dezelfde dag vrijgelaten.

Strijdmogelijkheden buiten de vakbonden

Interview met de Zweedse autonomistische groep Kämpa tillsammans over "faceless resistance" and organisatie op de werkvloer.

M: Wat is Kämpa tillsammans?

KT: We noemen onszelf een schrijvers collectief, waar we gezamenlijk discussiëren. We houden ons bezig met klassenstrijd theorie.

M: Waarom zijn jullie de groep begonnen?

Oorspronkelijk omdat we een pamflet hadden samengesteld met teksten uit de autonomistische beweging in West-Europa. We noemden het pamflet Kämpa tillsammans, maar we hadden geen groepsnaam. We waren eigenlijk helemaal geen groep, meer een soort redactie. We werden geïnterviewd door het Deense blad Autonomi en zei noemden ons Kämpa tillsammans. Toen we later zelfs iets wilden gaan schrijven zijn we die naam gaan gebruiken.

M: In wat voor vragen en discussies waren jullie geïnteresseerd toen jullie begonnen met schrijven?

De eerste reden was om de crisis in Zweden in het begin van de jaren '90 te verklaren. Om die te begrijpen en om onze plek in de wereld te begrijpen, waar mogelijkheden waren en waar niet. Toen we het pamflet "*Samma fiender, samma kamp*" (Zelfde vijand, Zelfde strijd) schreven vermoedden we dat de strijd buiten de vakbonden om toe zou nemen en het was in deze conflicten dat we een toekomst zagen voor radicale arbeidersstrijd. We hadden toen nog niet genoeg werkervaring om een diepere analyse op te bouwen, dat kwam later.

M: Waarom richtten jullie je op de strijd buiten de vakbonden?

Het hield verband met waar we toen in ons leven waren, op de werkvloer. Na betrokken te zijn geweest in campagnes buiten onze directe belangen, zoals single issue campagnes, denk ik dat toen we begonnen te werken in werkplekken waar bestaande strijd plaatsvond we dachten “*dit is waar het gebeurt*”. Daar kwam de noodzaak voor een hoop dingen vandaan.

Het was deze strijd waarvan we zagen dat ze dagelijks nut had op de werkvloer. Dat we ons richtten op de strijd buiten de vakbonden kwam door het feit dat we erg weinig mogelijkheden zagen om met de vakbonden samen te werken, ondanks het feit dat we ze erg pragmatisch bekeken. Maar het was de strijd buiten de vakbond die wel werkte. Sommigen van ons probeerden binnen de vakbonden te werken, vanwege onze linkse achtergrond, maar we beseften al snel dat de mogelijkheden tot strijd daar erg beperkt waren, het schoot gewoon niet op.

M: In een van jullie eerdere teksten introduceerden jullie de term “faceless resistance” om de strijd buiten de vakbond te beschrijven. Waarom kozen jullie die term en wat bedoelen jullie er mee?

We wilden een uitdrukking of term die verschillende informele en onmiddellijke vormen van klassenstrijd beschreef: go-slow, sabotage, prikacties en diefstal op de werkplek. We wilden een term die deze dingen beschreef en toen gingen we de term “*faceless resistance*” gebruiken, omdat die strijd voor een groot deel onzichtbaar is, niet open en bloot. Later gingen mensen het ook gebruiken om gemaskerde protesten aan te duiden, iets wat we ook in gedachten hadden, maar waar we nooit iets over gezegd hadden. We zagen dat er parallellen waren tussen militante straat confrontaties en strijd op de werkvloer, dat er overeenkomsten waren.

M: In de tekst waar jullie ‘faceless resistance’ introduceerden begonnen jullie ook een soort arbeidersonderzoek, waar jullie het dagelijks leven op jullie werkplek en de informele strijd daar beschreven. Waar ging dat arbeidersonderzoek over?

Het idee van arbeidersonderzoek is deels om te laten zien dat die strijd daar is en om te laten zien hoe ze ontstaat. Maar het gaat er ook om, om voorbij onze eigen situatie te denken en deze strijd in een breder perspectief te zien. De analyse, die we eigenlijk uitvoerden in “*Zelfde vijanden, zelfde strijd*”, is dat wat er eigenlijk dagelijks op de werkvloer gebeurt klassenstrijd is. Strijd is de natuurlijke toestand en niet, zoals zo vaak gezegd over Zweden, de uitzondering. Het onderzoek wordt uitgevoerd terwijl je werkt om de mogelijkheden en obstakels te zien, het is niet iets waar je naderhand pas over schrijft. Een groot deel van de basis van het onderzoek zijn de discussies met collega’s in de pauze.

M: Wat waren de reacties op de artikelen over faceless resistance en hoe werden de arbeidersonderzoeken ontvangen?

In het begin was het erg frustrerend, iets wat ik opmerkte toen ik terugkeek op onze bijdrages uit die tijd, een heleboel mensen begrepen niet wat we bedoelden. Tegelijkertijd werd het vrij goed ontvangen door mensen die zich ook bezig hielden met onafhankelijke of directe strijd op de werkvloer, bijv. vakbondsmilitanten binnen de LO en de SAC (de sociaaldemocratische en anarcho-syndicalistische vakbonden), zij zagen direct onze centrale argumenten. Toen duurde het een tijdje.

Er was een kleine ervaring hier in Malmö toen een heleboel activisten hun eigen werkvloer rapporten gingen schrijven en elkaar gingen interviewen. Werkpraat was iets waar je voor ging zitten en met elkaar over praatte in de kroeg. Langzaam werden de term faceless resistance, wat iedere andere naam had kunnen hebben, en onderzoeken meer gemeengoed. Deels door waar we over schreven en over praatten maar ook uit zichzelf.

We hebben gehoord dat mensen zichzelf in de teksten herkenden en een *“aha moment”* hadden. Het is vergelijkbaar met het *“aha moment”* dat wij hadden tijdens onze interne discussies, toen we begrepen wat klassenstrijd betekend en hoe het zich manifesteert van dag tot dag.

M: Er werden twee soorten kritiek gebracht over de term faceless resistance. De eerste was gericht op de beschrijving van iets wat meer een individuele strijd leek, dat dit iets is wat je als individu doet en dat het geen collectieve dimensie had.

Die kritiek is ondertussen al verdwenen omdat we bleven benadrukken dat faceless resistance vaak collectief is. En soms is het slechts individueel, wat vaker naar het toilet gaan dan nodig is iets wat je moeilijk collectief kan doen. Maar we hebben altijd benadrukt dat werkvertraging een collectief proces is. Dit begonnen mensen te begrijpen.

M: De andere kritiek meende dat dit allemaal strijd op een micro niveau was. In plaats van grote, open conflicten te bediscussiëren zoals stakingen en loonsonderhandelingen, keken jullie naar kleine conflicten zoals koffiepauzes en werkvertraging.

Het ging er deels om, iets wat misschien niet altijd duidelijk was, dat dit een vorm van politiek van kleine stappen is. Dat de arbeiders in de arbeidersgroep ook degenen zijn die die groep maken. Het is door de kleine conflicten dat je leert winnen en dat je een gezamenlijke ervaring van strijd leert kennen om zo de grotere conflicten aan te kunnen gaan. Het is niet alleen de ervaring die men opdoet, collectieve strijd komt niet uit het niets en is verbonden met de aanwezigheid van een sterke groep.

De Indiase groep Kammunist Kranti had wat interessante ideeën die ons inspireerden. Ze vertelden ons hoe hun deelname aan grote conflicten ontstond, met tienduizenden deelnemers, zonder dat het open conflicten werden zoals een staking, maar dat men in plaats daarvan aan het werk bleef en aan werkvertraging deed. Hun voorbeeld liet zien dat het idee ook werkt als er veel deelnemers zijn. Hun voorbeeld liet ook zien dat de kritiek dat dit iets was waar alleen bevooroordeelde arbeiders aan konden deelnemen onzin was.

M: In sommige van jullie latere teksten spraken jullie ook over hoe informele arbeidersgroepen ontstonden en zich ontwikkelden. Maar jullie keken ook naar de andere kant, hoe de bazen discussieerden over verschillende management theorieën. Wat kunnen we daar van leren?

Onze meest recente teksten zijn dieper ingegaan over hoe faceless resistance wordt georganiseerd en ontwikkeld op de werkvloer. Maar ook over hoe het tegengegaan wordt. We vonden het niet meer voldoende om alleen te beschrijven hoe het er uitzag en hoe het werkte, dan zouden we onszelf slechts herhalen.

Werkvloer rapporten werden na een poosje erg eentonig, hetzelfde werd constant opnieuw beschreven. In plaats daarvan begonnen we te beschrijven hoe een arbeidersgroep ontstond. Over de connectie dat je op het werk met z'n allen onder druk werd gezet, dat je samen werkte, dat dat in feite de enige reden was dat je samen was en dat je elkaar daar leerde kennen en vertrouwen voor grotere strijden. Het wordt heel erg duidelijk dat het een collectieve strijd is. Het is niet zozeer een spontane strijd, het gaat niet over spontaniteit. Faceless resistance is soms erg georganiseerd en niet per se spontaan, denk ik.

M: In jullie teksten ligt de focus vaak op strijd op de werkvloer. Hebben jullie de strijd buiten de werkvloer bediscussieerd. Wat voor groepen, behoeftes en begeertes die uitdrukken?

Nee, we hebben een erg sterke focus op de werkvloer. We zijn zelf betrokken geweest in andere strijden maar we zijn terughoudend om conclusies te trekken over iets waar we niet zo'n goede grip op hebben.

M: Jullie waren betrokken bij het opstarten van de Vår Makt (Onze Macht) conferenties in Malmo. Wat is de motivering hiervoor?

Het zijn klassenstrijd conferenties waar van alles besproken wordt maar boven alles strijd op de werkvloer. Op de conferenties wordt alles van de implicaties van olie in het Midden Oosten en stedelijke architectuur besproken tot heel concrete zaken zoals workshops met mensen werkzaam in dezelfde sector. Ik hoop dat de Vår Makt-meetings de toon hebben gezet en helpen om te bouwen aan wat ik zie als een zinnige focus binnen links als het om de strijd op de werkvloer gaat.

M: Wat voor veranderingen hebben plaatsgevonden, van de '90s single issue campagnes tot de beweging van vandaag? Wat is er anders aan de discussies van vandaag?

Vandaag gaat het veel meer over de behoeftes van mensen, zowel in dingen als file sharing, zwartrijden als zaken rondom de werkvloer zoals meer vrije tijd, hoe je meer van je werk kan halen en hoe je beter met eisen van het werkloosheidscentrum om kan gaan. De politiek van vandaag gaat meer over onze eigen behoeftes en we bepalen nu zelf onze agenda, zonder alleen maar boos te zijn over wat er allemaal in de wereld aan de hand is.

M: Wat was nuttig om mee te nemen uit het activistenmilieu naar de klassenstrijd in ons dagelijks leven?

Het conflictgerichte perspectief. Als je op de werkvloer komt zie je vanaf het begin dat de baas, het management en het bedrijf de vijand zijn. Zowel dat als de anonimiteit. Dat je niet geïnteresseerd bent in een *'fair gevecht'*, je kan parallellen zien met antifascisme waar de confrontaties nooit een-op-een zijn en waar je gewoon je best doet om te winnen. Ook hielp een vorm van organisatie via affiniteitsgroepen, waar je je met je collega's organiseert. Waar je ziet dat je op de werkvloer dicht bij elkaar moet blijven, problemen intern moet oplossen en elkaar moet steunen als er zich conflicten voor doen. Of de conflicten goed uitpakten kan later bediscussieerd worden.

M: Zelf-onderzoeken verspreiden zich nu, faceless resistance is een geaccepteerd begrip binnen de buitenparlementaire, buitenvakbondelijke linkse beweging en de Vår Makt conferenties zijn zich gaan verspreiden naar andere plaatsen. Wat is de volgende stap, in jullie mening, om verder te gaan met deze concepten en praktijken?

Ik denk dat een aantal onderzoeken nu moet laten zien waar het pad voorwaarts ligt. En dan zijn er nog wat problemen met het opbouwen van een sterke arbeidersgroep die we moeten overwinnen. Het eerste probleem is hoe we ze überhaupt moeten opzetten, omdat veel mensen banen hebben waar er erg weinig collega's zijn of waar ze zelfs helemaal alleen werken, zoals truckers, au pairs of mensen die werkloos zijn. Via het internet of andere ruimtes kunnen we elkaar ontmoeten en een band opbouwen die er anders niet is als we elkaar niet ontmoeten op de werkplek. Hoe kunnen we sterke strijd voeren op de werkplek onder zulke condities?

Ten tweede, als we een arbeidersgroep hebben, hoe kunnen we dan een offensieve strijd voeren zelfs als we niet direct met iets heftigs bedreigd worden (zoals een sluiting)? Als er militante conflicten zijn waar veel mensen aan deelnemen worden de werkplekken vaak op de een of andere manier ook bedreigd, met sluiting of reorganisatie bijvoorbeeld. En dan is het vaak te laat. Dat is een van de problemen die ik tegenkom. Ik denk ook dat een ander probleem de mogelijkheid is om een arbeidersgroep te hebben die gedifferentieerd kan worden, je hoeft niet per se een eis en een strijd te hebben en geen diversiteit waarbij je andere strijden kan ondersteunen. Zo'n arbeidersgroep moet open zijn en zich niet conformeren aan de divisies die de samenleving op ons dwingt.

Arbeiders- en Studentenstrijd in Italië: 1962-1973

De volgende tekst is een fragment uit een chronologie over de Italiaanse arbeiders- en studentenstrijd van de jaren '60 en '70. Centraal staat de ontwikkeling van buitenparlementaire, revolutionaire klassenstrijd buiten en vaak ook tegen de vakbonden, een vorm van strijd die een massale aanhang zou verwerven. De tekst laat zien hoe de ontwikkelingen in de Italiaanse economie en maatschappij, gepaard met de introductie van de basiscomités, zouden leiden tot een golf van militante klassenstrijd die uiteindelijk zou uitmonden in de zogenaamde *"Hete Herfst"*, gevolgd door de militante autonome *"Beweging van '77"*.

De politieke en economische situatie

Vanwege de ontwikkelingen in de Italiaanse economie en op technologisch gebied nam de automatisering in de economie dramatisch toe halverwege de jaren '60. Deze veranderingen waren voornamelijk van invloed op de jongere, slechter geschoolde arbeiders en gingen hand in hand met een algemene toename van stukwerk in de fabrieken wat een grote toename van macht betekende voor de voormannen die het werk structureerden.

Vakbondsvertegenwoordigers waren over het algemeen niet geïnteresseerd in de klachten van de minder geschoolde, jongere arbeiders over deze veranderingen en al helemaal niet enthousiast om conflict op de werkvloer hierover te creëren. Interne vakbondscommissies, meestal in handen van de oudere, beter opgeleide arbeiders die niet leden onder de veranderingen, negeerden de behoeftes van de jongere arbeiders. Door dit te doen creëerden de vakbondskaders onbewust het besef onder jongere arbeiders dat de enige manier om hun problemen aan te pakken buiten de vakbonden bestond.

Met de toename van toegang tot het hoger onderwijs ervoeren duizenden jonge arbeiders het radicaliserende effect van de universiteiten en velen namen dit frisse perspectief over hun situatie mee terug naar de fabriek toen hun opleiding afgerond was.

Dit nieuwe besef, gekoppeld met de veranderende behoeftes van de arbeiders in de fabrieken, vond al snel haar uitdrukking in de vele revolutionaire groepen die zich in de fabrieken zouden vormen en de klassenstrijd in de noordelijke industriële zones naar een hoogtepunt zouden drijven. De toestanden in de fabrieken zouden aanhouden tot halverwege de jaren '60 totdat, in 1968, de onrust in de noordelijke fabrieken zou ontploffen in een massastrijd.

De massastrijd in de fabrieken

Het begin van 1968 werd gekenmerkt door een golf stakingen in de noordelijke fabrieken. In het begin beperkte zich dit tot de fabrieken in de periferie waar de invloed van de vakbonden minimaal was maar de stakingen verspreidden zich al snel naar de steden en begonnen honderdduizenden arbeiders te betrekken. Tijdens deze periode begonnen veel arbeiders met nieuwe vormen van strijd, een teken van de invloed van de nieuwe revolutionaire groepen op de werkvloeren. Deze methodes vonden hun uitdrukking tijdens de *'hete herfst'* van 1969 tot ver in de jaren '70.

De gebeurtenissen van Mei '68 in Frankrijk oefenden een grote invloed uit op veel Italiaanse arbeiders, vooral onder de explosieve jongere generatie. Ze vonden vooral veel herkenning in de strijd van de Franse arbeiders tegen de vakbondsbureaucratie en de gebeurtenissen van Mei hadden een radicaliserende invloed op de arbeiders in de noordelijke fabrieken. Hoewel de stakingen en bezettingen in Frankrijk voor veel Italiaanse arbeiders bevestigden dat strijd het meest effectief was wanneer ze direct beheerst werd door degenen die betrokken waren, trokken grote delen van de studentenbeweging precies de omgekeerde conclusie.

Ze wezen met de vinger naar een afwezigheid van effectief politiek leiderschap en de focus voor een groot deel van de studentenbeweging verplaatste zich van de direct democratische structuren van de eerdere bezettingsbeweging naar een nadruk op het belang van gecentraliseerde revolutionaire groepen. Hoewel ze nog steeds de Franse Communistische Partij (PCF) verketterden, en dus ook haar zusterorganisatie de Italiaanse Communistische Partij (PCI), vanwege haar falen tijdens de gebeurtenissen in Mei, kopieerde een groot deel van de studentengroepen de interne problemen van de partij terwijl ze volhielden een stuk revolutionairder te zijn.

Revolutionaire groepen ontstonden door het hele land in de zomer van '68 en velen sloten zich aan bij de stakende arbeiders. Deze aanwezigheid, geholpen door het overbruggen van fabriek en universiteit door de zogenaamde "*arbeiders-studenten*" (vaak proletarische studenten die hun studie bekostigden met fabriekswerk), leidde er toe dat veel groepen aanzienlijke invloed uit konden oefenen op de werkvloer en in sommige gevallen zelfs de bestaande vakbondsorganisaties helemaal weg konden vagen. Enkele van de meest succesvolle waren Potere Operaio (Arbeidersmacht) en Avanguardia Operaia (Arbeiders Voorhoede). Hoewel vele van deze groepen op een hiërarchische manier werkten had hun radicale invloed het effect dat veel arbeiders de vakbonden compleet afwezen tijdens conflicten en op hun eigen capaciteit voor organisatie gingen vertrouwen. Een typisch voorbeeld hiervan vond plaats in de Pirelli Bicocca fabriek in Milaan.

Begin 1968 had het management besloten om de contracten te herzien waarop de vakbonden een driedaagse staking aankondigden voor hogere lonen. De stakingen vonden echter nooit plaats omdat de vakbonden een magere loonsverhoging accepteerden van het management al snel nadat de onderhandelingen begonnen waren. De arbeiders van Pirelli Bicocca waren niet bereid om deze deal te accepteren en organiseerden het Comitato Unitario di Base (CUB, Verenigd Basis Comité) om de strijd voor hogere lonen door te zetten, los van de vakbonden. Gevormd op basis van het initiatief van ongeschoolde en kantoor arbeiders hield de CUB regelmatig massavergaderingen in de fabriek waarbij de vakbonden werden verketterd vanwege hun collaboratie met de werkgevers. Na verschillende stakingen en diverse keren het werk neer te leggen, georganiseerd door het CUB, wonnen de arbeiders hun loonsverhogingen.

Het succes van het CUB vond weerklank door heel Milaan en tijdens de zomer van 1968 werden er basiscomités gevormd in fabrieken door de hele stad. Al snel verspreidde dit zich naar andere steden in de industriële driehoek van noord Italië, Turijn en Genua, en er werden blijvende banden gevormd in de omliggende industriële gebieden. De formatie van een basiscomité in een fabriek werd vaak gevolgd door een staking en als gevolg van de immense populariteit van de comités kwamen deze strijden samen met gezamenlijke eisen in een massale stakingsgolf tegen het einde van 1968.

Wat begon als een reeks stakingen gericht op loonsverhogingen ontwikkelde zich al snel tot een situatie waar eisen werden gesteld om de loonsverschillen op de werkvloer te verminderen, de werkomstandigheden te verbeteren en, wat de stakingen een landelijk karakter gaf, de eis voor loonsverhogingen van arbeiders in het zuiden, waarvan velen vaak een derde minder loon voor hetzelfde werk kregen. Verschillende stakingen die deze eisen ondersteunden vonden plaats in het zuiden en, toen ze het grote enthousiasme voor deze stakingen zagen, begonnen de normaal apathische vakbonden de strijd te ondersteunen.

In deze periode nam de onrust bij FIAT weer toe. Na een reeks wilde stakingen voor hogere lonen, begonnen door basiscomités, volgde een algemene staking, uitgeroepen door de vakbonden, van 1 dag door alle FIAT arbeiders in Turijn. Omdat velen de staking slechts als een symbolisch gebaar van de vakbonden zagen organiseerden de arbeiders en basiscomités een demonstratie ter ondersteuning van hun eisen op 3 Juli.

De demonstratie begon in de vroege ochtend toen duizenden arbeiders vertrokken vanaf de Mirafiori fabriek onder luid gebrul van de leus *“Wat willen we? ALLES!”*. De vakbondsfunctionarissen die meeliepen met spandoeken die de overhead vroegen om vermindering van de levenskosten maakten het contrast met de militante FIAT arbeiders wel erg groot. Op de voet gevolgd door de politie brak er al snel conflict uit tijdens de demonstratie. Net zoals bij de gebeurtenissen van 1962 wierpen de arbeiders barricades op langs de Corso Traiano en vochten tot de volgende dag met de politie. Massale vergaderingen werden gehouden tijdens de daarop volgende week en stakingen werden een normaal verschijnsel bij de FIAT fabrieken in dat jaar.

De meeste stakingen van 1968 begonnen als wilde stakingen, zelfs al werden de vakbonden later gedwongen ze te erkennen om nog iets van geloofwaardigheid te behouden en het overgrote deel, zeker degenen waar de basiscomités bij betrokken waren, werden langs direct-democratische lijnen georganiseerd. Als gevolg hiervan werd het idee om verantwoordelijk aan de vakbonden af te staan verworpen. Naast de vorming van de basiscomités op de werkvloer werden tijdens de stakingen vele nieuwe vormen van strijd geïntroduceerd zoals de *‘Hik’* staking waarbij snel werd afgewisseld tussen werken en het werk stil leggen en de *‘Schaakbord’* staking waarbij verschillende delen van de fabriek rond verschillende tijden het werk neerlegden.

Een interview met arbeiders bij FIAT

Drie arbeiders bij FIAT Mirafiori in Italië beschrijven de ervaringen van immigranten uit zuid Italië die gingen werken in de industriële steden van het noorden. De interviews werden afgenomen in december 1970 en gaan over de rol van militante studenten en strijd buiten de vakbonden.

Het was pas na de zomer van 1969 dat mensen in Groot-Brittannië begonnen te horen over de strijd bij FIAT. Was er een strijdtraditie voor het midden van 1969 of waren deze conflicten het begin van de revolutionaire beweging binnen FIAT.

LUIGI: Bedoel je dat die jaren de apathie en stilstand van de laatste 20 jaar doorbraken? Ja, dat was zeker het geval. Natuurlijk was er strijd voor die tijd maar die werd helemaal beheerst en ingekapseld door de vakbonden. Dat waren conflicten die op reguliere tijdstippen terugkwamen als de vakbonden dat bepaalden. Iedere twee of drie jaar, als de contracten afliepen vond er een gebruikelijke tweedaagse staking plaats, volledig binnen vakbondskanalen en dan begon de repressie door de bazen van voor af aan. En het kleine beetje klassenbewustzijn wat er dan gekweekt werd, werd volledig gesloopt tijdens de daaropvolgende rustige jaren onder het juk van de baas.

Maar toen arriveerden rond 1966 veel immigranten uit Zuid-Italië in het Noorden en de hele sociale situatie in Turijn blies zichzelf op. Enorme woningtekorten, snelle prijsstijgingen en speculatie waren niet meer te stoppen. Er arriveerden tussen de 10 en 15 duizend nieuwe arbeidskrachten in de stad en de prijzen gingen door het dak.

Wanneer arriveerden jullie drieën bij FIAT?

LUIGI: Deze twee zijn jong. Ik werk ondertussen al twintig jaar bij FIAT. Deze kerels zijn de nieuwe generatie die gebroken hebben met alles waar we zo aan gewend zijn geraakt.

TONI: Ik ben hier nu twee jaar en ik ging bij FIAT werken op het moment dat de conflicten uitbraken.

Toen jullie twee arriveerden in Turijn, hoe was het toen?

NINO: Ik woon hier nu een paar jaar. Het grootste deel van de tijd werkte ik in kleine bedrijfjes, zeg maar sweatshops, altijd in Turijn zelf en toen ging ik bij FIAT werken. In het begin wist ik helemaal nergens iets van af. Maar het politieke werk daar was in volle gang en er waren grote hoeveelheden studenten die flyers uitdeelden bij de fabrieken met uitleg over allerlei zaken, zoals wat de vakbonden nu werkelijk waren. Toen hadden we de grote sociale explosie in 1969, alles ging de lucht in. Boem!

TONI: Ik had nog nooit zoiets gezien in mijn hele leven. Zoals je weet kom ik uit Calabrie en mijn dorp is erg klein. Het wordt bestuurd door God, zeggen ze wel eens. Er zijn drie tot vier priesters, allemaal klootzakken, die ons tot brave hendrikjes probeerden om te kneden en ons vertelden wat zij van democratie vonden. Dan waren er nog vier of vijf Communisten en zeven of acht fascistten en dat was het. Calabrie is een regio die eigenlijk in handen is van de graven en baronnen die de boel bestuurden onder Mussolini en daar flink aan verdiend hebben. Dat is Calabrie.

Hoe dan ook, daar kon ik voor 50 lire altijd een kaassoufflé kopen of wat dan ook. Toen kwam ik in Turijn en godverdomme, ik betaal er 200 lire voor! Het was gestoord voor mij. Toen begon ik me te verdiepen in de politiek waar Lotta Continua zich mee bezig hielden. In het begin begreep ik er helemaal niks van, ik las hun flyers maar meer voor de informatie, over waar ze zich mee bezig hielden zeg maar. Op een dag kwam een student die actief was binnen Lotta Continua naar me toe en begon tegen me te praten. Hij viel me echt aan omdat ik bij de vakbond zat. Voordat ik bij FIAT werkte had ik in wat kleine fabriekjes gewerkt en alles wat ik daar hoorde was dat de vakbonden er waren om de arbeiders te verdedigen. Kijk, in Calabrie wisten we niet eens wat een vakbond was, mensen wisten niet eens dat dat bestond! Langzaam maar zeker begon ik te begrijpen wat ze echt zijn. Er zijn zoveel dingen die ik in die tijd geleerd heb die ik niet wist en ik hoop dat ik ze kan blijven delen met mijn collega's in de fabriek.

In het begin, toen we maar met een paar mensen waren, begonnen we onze strijd door rond de werkvloer te gaan in lange processies waarvan je dacht dat ze nooit zouden eindigen. Slangen, noemden we dat toen. Op een dag riep de vakbond een staking van drie uur uit. Dit was toen alle andere grote stakingen aan de gang waren, in de herfst van 1969. Een paar van ons kwamen samen met andere militanten en vroegen onszelf wat we gingen doen. We besloten om een lange slang te maken, door de hele fabriek heen, en om iedereen mee te nemen van de werkvloer die we konden vinden. Nou, tijdens die drie-uurs staking kwamen we met ongeveer zeven man bij elkaar en contacteerden we wat mensen van Lotta Continua. Toen vertrokken, alle zeven. Toen we bij het hoofdkantoor aankwamen waren we met zeventienduizend! Godverdomme prachtig was dat!

De managers keken door de ramen en zagen ons beneden staan. Ze wisten niet wat ze moesten doen en de paar bewakers bij de deuren waren doodsbang. Mooi was dat. Als die volgende ronde van contracten afloopt, tja, dit jaar begonnen we met zeven man en eindigden we met zeventienduizend. Volgend jaar beginnen we met zeventienduizend en eindigen we met zeventigduizend en dat is dan het einde van FIAT. De groeten, Agnelli!

Ik herinner me ook een andere keer die fantastisch was. We waren al een paar dagen afwisselend aan het staken en toen hielden we zo'n slang in de fabriek. Mensen begonnen te roepen: *"Laten we de bazen eruit gooien! Ze geven nu al honderd jaar de bevelen en wij hebben er godverdomme genoeg van!"*. Dus gingen we daar heen en haalden we ze uit hun kantoor. Mensen keken naar ze, juichten en spuugden op ze. Ze keken ons wel aan alsof ze ons wilden vermoorden maar ze konden ons geen zak maken. Ze wisten niet wat ze overkwam. Ze hadden zoveel geslijmd om bazen te worden en nu pakten we ze flink aan!

LUIGI: Het waren de jonge collega's die het gevecht begonnen, spontaan en we vonden het een logisch alternatief voor de gebruikelijke vakbondsstrijd een alternatief waarbij de contacten met de studenten ook sterker warden. Zoals je weet sloot de studentenbeweging zich vanaf 1967 aan bij de arbeidersstrijd.

Wat was de relatie tussen revolutionaire arbeiders en de militanten van de studentenbeweging?

LUIGI: Het was een teamspel eigenlijk, zij buiten de fabriek en wij binnen. In het begin richtten we ons op alle conflicten in de fabriek en functioneerden zij als hefboom. FIAT leverde bijvoorbeeld een keer geen werkkleding en liet ons dat zelf betalen. We gingen dan het conflict aan en de studenten stonden dan buiten om ons te ondersteunen met luidsprekers, poortbijeenkomsten, flyers, grote posters en meer van dat soort dingen.

Wat we meestal doen is de feiten van de situatie uitzoeken, ze kort en bondig opschrijven en ze aan de externe militanten geven om uit te printen en te verspreiden omdat ze daar erg goed in zijn en er simpelweg de tijd voor hebben terwijl wij een nachtdienst moeten draaien. We hopen later de flyers zelf te kunnen schrijven en drukken en we doen al wat meer van dat werk, zoals het typen en de distributie aan de poorten. Vroeger hadden de ex-studenten een centrale rol in Lotta Continua en voerden wij meer het praktische werk uit. Nu zijn die rolpatronen veel meer doorbroken. Er is vaak wat onduidelijkheid omdat het landelijke krantje van Lotta Continua en de drukpersen vaak nog wel door de studenten worden beheerd maar er komt steeds meer sprake van een gezamenlijke leiding.

Je zou dus kunnen zeggen dat de nieuwe golf van strijd arriveerde met de immigranten en studenten?

LUIGI: Ja, Italiaanse studenten begrepen al heel snel, met Movimento Studentesco (Studenten Beweging) en de ultra-linkse groepen, dat de enige manier om hun leven terug te winnen lag in nauwe samenwerking met de arbeidersstrijd. Zo begon het dus ook. Naast het vroege flyerwerk in afgezonderde gebieden zoals in Pisa in 1964 begon het grote werk pas in 1967 aan de fabriekspoorten. En dit was ook precies het moment dat alle arbeiders uit het Zuiden arriveerden, volledig los van hun wortels daar en geen weg meer terug. Ze kwamen aan in krakkemikkige huizen en betaalden torenhoge huren en prijzen. Nou, tel daar de studenten buiten bij op die zich hiermee bezig hielden en je had een explosieve cocktail die uiteraard ontplofte. Soms ontplofte het alleen wat ongeorganiseerd, wat chaotisch en gaf dat een echte rommel.

De spontane conflicten zijn nu over. Daar ben ik van overtuigd. Als de conflicten nu beginnen zijn is dat een strijd voor organisatie. Vorig jaar vochten we met groepjes van zeven of acht mensen, beperkt tot een enkele winkel of fabriek. Wij bij Mirafiori waren allemaal verbonden aan Lotta Continua omdat we genoeg hadden van de vakbonden. Nu bewegen we echter richting een situatie waar we de fabriek per sector coördineren. Als we op een punt een staking lanceren, beginnen we met een vergadering in een sector, bijvoorbeeld sector 55. Dan beginnen we een ronde via zo'n slang richting, bijvoorbeeld de Varnish sector. Vroeger verspilden we twee of drie uur om iedereen bij elkaar te krijgen. Tegen de tijd dat we iedereen bij elkaar hadden was de vechtersmentaliteit er vaak al af, zo lang duurde dat. Als we nu de strijd in de fabriek coördineren maken we een slang en duur het geen half uur meer om in beweging te komen. Iedere groep, iedere sector, beweegt tegelijk. Als we dan beginnen komen we op een punt waar we kunnen beslissen waar we heen gaan. We kunnen bijvoorbeeld beslissen om de fabriek te verlaten en andere fabrieken in de regio te banderen om de strijd buiten de fabriek te radicaliseren en andere plekken erbij te betrekken.

Wat is de rol van de vakbonden geweest tijdens deze strijd?

LUIGI: De vakbonden zorgen dat de arbeiders binnen het systeem blijven en zich er minder goed tegen kunnen verzetten. De vakbonden zijn het politieke verlengstuk van de ziekte, de plaag van de regering. Ze zijn de lange arm van de politieke partijen in de fabrieken. Iedere groep, iedere politieke partij heeft een klein handje in de fabriek. De Christen-Democraten hebben de CISL, de Communisten de CGIL, de Fascisten de SIDA, de Sociaal-Democraten de UIL en dan hebben we het nog niet over de republikeinen gehad. Ieder van hen heeft een aanwezigheid in de fabriek om de situatie onder controle te houden en nu begrijpen heel veel arbeiders dat. Ze hebben alleen nog geen sterk alternatief. Binnen FIAT stellen de vakbonden niks voor en iedereen weet dat ze er niks aan hebben. Maar op dit moment zijn ze de enigen met een stem bij het management. Wat we nu moeten doen is op de werkvloer strijdkernen opzetten of revolutionaire comités die zo sterk zijn en zo die geworteld zijn onder de arbeiders dat ze de interne commissies en vertegenwoordigers van de vakbonden overbodig maken.

Zo kunnen we een referentiepunt binnen de fabriek opzetten waar de minder politieke of nieuwere arbeiders terecht kunnen zodat ze uit de greep van de vakbonden blijven, samen kunnen overleggen en zich ook politiek kunnen scholen.

Daar zijn we momenteel dan ook volop mee bezig: het opzetten van strijdkernen, de situatie bestuderen en begrijpen en zo een referentiepunt opbouwen in de fabriek. Deze kernen bestaan uit normale fabrieksarbeiders maar vaak wel de meest gepolitiseerde. De kernen bestaan niet alleen uit leden van Lotta Continua maar ook uit arbeiders die geen leden zijn maar begrepen hebben waarom dit nodig is en zich hier achter scharen.

Wat zijn jullie doelen met deze strijdkernen?

LUIGI: Met de kernen en de revolutionaire comités proberen we geen andere vakbond te zijn maar een revolutionair referentiepunt voor de arbeiders te worden. We moeten niet vervallen in economisme of provincialisme. We moeten niet zeggen *“Jongens, vecht voor vijf lire meer of tien lire meer of een of twee uurtjes minder werk”*. We vechten, en dat bereiken we morgen niet hoor, voor arbeidersmacht omdat we zonder dat niks zijn. We blijven actief binnen de puur economische conflicten omdat dat vaak het startpunt is voor veel arbeiders. Maar economische conflicten moeten hand in hand gaan met de revolutionaire ontwikkeling en politisering van het gros van de arbeiders. Pas dan kunnen we met z’n allen macht uitoefenen. We willen de fabriek overnemen, het is immers onze arbeid die de fabriek laat draaien en niet die van hen, hij komt ons toe.